

Täysistunto

Tiistai 22.4.2025 klo 14.02—15.52

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 157/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 9/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 9/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Hallintovaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.17 **Mauri Peltokangas ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallintovaliokunnan mietintö hallituksen esityksestä, jossa ehdotetaan muutettavaksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettua lakia ja seitsemää muuta lakia. Esityksessä ehdotetaan muutoksia viranomaisten tietojenvaihdon tehostamiseksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi ja kansallisen turvallisuuden suojelemiseksi sitä vakavasti uhkaavalta toiminnalta. Esityksellä pannaan täytäntöön myös luotolaitosdirektiivi siltä osin kuin täytäntöönpano koskee rahanpesurekisterin tietojen luovuttamista Finanssivalvonnalle ja Euroopan keskuspankille tilanteissa, joissa Euroopan keskuspankki toimii pankkivalvojana.

Esityksen tavoitteena on tehostaa tietojenvaihtoa Suomessa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi. Lisäksi tavoitteena on varmistaa suojelupoliisille riittävä tiedonsaanti kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi sitä uhkaavalta toiminnalta. Ehdotettujen muutosten tavoitteena on vaikuttaa ennakoivasti kokonaisturvallisuuteen. Lisäksi ehdotetulla sääntelyllä vähennetään sääntelyn tulkinnanvaraisuutta ja selkeytetään rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen toimijoiden toimintaympäristöä.

Perustuslakivaliokunta antoi hallintovaliokunnalle lausunnon, joka sisälsi valtiosääntöoikeudellisen huomautuksen. Hallintovaliokunta ehdottaa tämän johdosta useampia muutoksia ehdotettuihin lakeihin.

Kokonaisuutena arvioiden hallituksen esityksen tavoitteet ovat nykyinen turvallisuusympäristö huomioiden erittäin tärkeitä.

Arvoisa puhemies! Esityksessä Rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 3 §:n 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 18 kohta, jonka mukaan rahanpesurekisteriin voidaan tallettaa henkilön poliittinen mielipide tai uskonnollinen vakaumus, jos tallettaminen on asian käsittelyn kannalta välttämätöntä. Lisäksi pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisät-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2025 vp

täväksi uusi 19 kohta, jonka mukaan rahanpesurekisteriin voidaan tallettaa henkilön etninen alkuperä, jos sen tallentaminen on asian käsittelyn kannalta välttämätöntä.

Hallintovaliokunta toteaa, että Rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 2 §:ssä on Rahanpesun selvittelykeskuksen tehtäväksi säädetty terrorismin rahoittamisen estäminen, paljastaminen, selvittäminen ja tutkintaan saattaminen. Toimintaympäristö, jossa Rahanpesun selvittelykeskus käsittelee erilaisia henkilötietoja, on järjestäytynyt, vakava ja kansainvälinen rikollisuus. Erityisiä henkilötietoja käsitellään pääasiassa selvitettyä tapausta, jotka koskevat tietoverkkoavusteisia petoksia, katujengejä, hybridiuhkia, terrorismin rahoittamista ja kansallista turvallisuutta.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ilmoitusvelvolliset ilmoittavat Rahanpesun selvittelykeskukselle, minkälainen epäilty terroristinen toimija on kyseessä ja esimerkiksi sen, mitä ideologiaa tai poliittista ääri liikettä kohdehenkilö kannattaa. Etnisen alkuperän tallentaminen rahanpesurekisteriin voi olla välttämätöntä esimerkiksi silloin, kun henkilön epäillään osallistuneen tietyn terroristiryhmän toimintaan, jossa etnisuus on toimijoita vahvasti yhdistävä tekijä. Ilmoitukset tallentuvat rekisteriin automaattisesti.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan vuonna 2024 epäilyttävän liiketoiminnan ilmoituksia vastaanotettiin yhteensä yli 50 000 kappaletta. Valiokunta tuo mietinnössään esiin, että rahanpesurekisteriin kohdistuvien tietojen katseluista ja luovuttamisesta jää aina merkintä rahanpesurekisterin lokijärjestelmään, johon kohdistetaan laillisuusvalvontaa Rahanpesun selvittelykeskuksen, keskusrikospoliisin, Poliisihallituksen ja tietosuojavaltuutetun toimesta. Valiokunta ehdottaa kuitenkin ehdotettuihin 3 §:n 3 momentin 18 ja 19 kohtaan vielä täsmennyksiä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys sisältää useita toisistaan poikkeavia tiedonsaantioikeuksia, tietojen luovuttamisoikeuksia ja oma-aloitteisia tietojen luovuttamisoikeuksia koskevia säännöksiä. Perustuslakivaliokunta kiinnittää hallintovaliokunnalle antamassaan lausunnossa huomiota siihen, että esityksen verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 18 ja 19 §:ssä, Finanssivalvonnasta annetun lain 71 §:ssä ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 20 b §:ssä säädettäväksi ehdotettuja tiedonluovutussäännöksiä ei ole sidottu tarpeellisuus- tai välttämättömyyskriteeriin perustuslakivaliokunnan vakiintuneesta tulkintakäytännössään edellyttämällä tavalla.

Perustuslakivaliokunnan mielestä esityksessä esitetyt, lähinnä voimassa olevassa lainsäädännössä omaksuttuihin sääntelytapoihin kiinnittyvät perusteet poikkeamiselle valiokunnan vakiintuneesta tulkintakäytännöstä eivät ole valtiosääntöoikeudellisen arvioinnin kannalta vakuuttavia. On myös ongelmallista, että osa ehdotetuista säännösmuotoiluista vaikuttaa olevan itsessään ristiriidassa esityksen perusteluissa niihin soveltuvista kriteereistä esitetyn kanssa.

Perustuslakivaliokunta kiinnittää valtioneuvoston huomiota valtioneuvoston piirissä laadittuihin hallituksen esitysten laatimisohjeisiin, joiden mukaan hallituksen esitykset on valmisteltava perustuslain mukaisiksi ja esityksessä myös kerrottava, millä perusteilla säännösten katsotaan olevan sopusoinnussa perustuslain kanssa. Hallintovaliokunta yhtyy tähän perustuslakivaliokunnan huomioon.

Perustuslakivaliokunta toteaa, että esityksen 3. lakiehdotuksen 18 ja 19 §:ää, 4. lakiehdotuksen 71 §:ää ja 8. lakiehdotuksen 22 b §:ää on muutettava siten, että viranomaisten tietojensaantioikeus ja tietojen luovuttamismahdollisuus liitetään joko jonkin tarkoituksen kannalta tarpeellisiin tietoihin, jos tarkoitettujen tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi, tai jos tietosisältöjä ei ole lueteltu, sisällytetään sääntelyyn vaatimus tietojen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2025 vp

välttämättömyydestä jonkin tarkoituksen kannalta. Tällaiset muutokset ovat edellytyksenä 3., 4. ja 8. lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Hallintovaliokunta yhtyy perustuslakivaliokunnan näkemykseen ja ehdottaa mietinnönsään täsmennyksiä tietojensaantioikeuksia ja tietojen suojamahdollisuuksia koskeviin säännöksiin.

Arvoisa puhemies! Rahanpesun selvittelykeskuksesta annettuun lakiin ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan rahanpesurekisteriin tallennetut tiedot poistetaan rahanpesurekisteristä viimeistään sen kalenterivuoden lopussa, jolloin on kulunut kymmenen vuotta merkinän tekemisestä, kuitenkin siten, että mikäli vastaanotetut tiedot on sisällytetty selvittelykokonaisuuteen, tiedot poistettaisiin viimeistään sen kalenterivuoden lopussa, jolloin on kulunut kymmenen vuotta selvittelykokonaisuuden avaamisesta. [Puhemies koputtaa]

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan todennut, että hallintovaliokunnan on vielä syytä tarkastella, ovatko näin pitkät säilytysajat tarpeen, ja rajoittaa erityisesti arkaluonteisten henkilötietojen säilytysaikoja, jollei kymmenen vuoden säilytysaika ole välttämättömän säilytyksen tarkoituksen kannalta. Hallintovaliokunta toteaa saamaansa selvitykseen perustuen, että ehdotetut pitkät säilytysajat ovat välttämättömiä, sillä Rahanpesun selvittelykeskuksen tehtävän luonteen johdosta nimenomaan yksittäistapauksellisesti käsiteltäviin erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvat tiedot ovat välttämättömiä koko käsiteltävän tapauksen elinkaaren ajan. Epäilyttäviä liiketoimia koskevat ilmoitukset, joissa tapauskohtaisesti on erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja, tulevat käyttökelvottomiksi, jos ilmoituksen eheyteen puututaan poistamalla tietoja, jotka ovat välttämättömiä ilmoituksen tarkoituksen kannalta.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä mietinnönsä ilmenevin huomioin ja muutosehdotuksin. Mietintö on yksimielinen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.25 Juha Hänninen kok: Arvoisa herra puhemies! Maailma ympärillämme on muuttunut. Turvallisuusuhat eivät aina näy kadulla. Ne kytkeytyvät myös rahavirtoihin, verkostoihin ja anonyymeihin toimijoihin. Juuri siksi meidän on pysyttävä valppaina. Tänään käsiteltävänä oleva lakikokonaisuus on tärkeä. Se lisää valppautta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ehkäisemisessä.

Arvoisa herra puhemies! Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen on keskeinen osa kokonaisturvallisuuttamme. Tämä esitys selkeyttää sääntelyä, parantaa viranomaisten tiedonsaantia ja mahdollistaa aikaisempaa tehokkaamman torjunnan. Samalla se vahvistaa suojelupoliisin mahdollisuuksia ennalta estää vakavaa turvallisuutta uhkaavaa toimintaa. Nykyisessä maailmantilanteessa emme voi sallia, että yksikään euro Suomessa tukee epävakautta, väkivaltaa tai järjestäytynyttä rikollisuutta suoraan tai välillisesti.

Arvoisa herra puhemies! Tiedonvaihdon esteet ovat olleet osa ongelmaa. Nyt niitä puretaan. Esitys varmistaa, että suojelupoliisi saa tarvittavat tiedot muun muassa Verohallinnolta, Finanssivalvonnalta ja muilta viranomaisilta. Samalla Rahanpesun selvittelykeskuksen toimintaa selkeytetään, ja sen rekisterin käyttöä täsmennetään myös tietosuojan näkökulmasta. Viranomaisten yhteistyön tiivistäminen ei ole vain tehokkuutta, se on välttämättömyyttä. Rikollisuus ei tunne rajoja, eikä se toimi siiloissa. Ei pidä myöskään meidän viranomaisten toimia siiloissa. Yhteistyössä on voimaa, ja meidän on osattava hyödyntää sitä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2025 vp

Arvoisa puhemies! Terrorismi ei ole kaukainen ilmiö. Se on osa tämän ajan vakavimpia uhkia, ja se kytkeytyy usein rahoitukseen. Varautuminen on nyt ajankohtaisempaa kuin ehkä koskaan tällä vuosituhannella. Tässä tilanteessa kansallinen lainsäädäntö ei saa jäädä jälkeen. Meillä ei ole varaa heikkouksiin.

Hallintovaliokunta on tehnyt ansiokasta työtä lakiesityksen kehittämiseksi. Tietojen luovuttamisen kriteerit, tietosuojan ja oikeusturvan näkökulmat on otettu tarkasti huomioon. Tätä kokonaisuutta on työstetty huolellisesti, ja se näkyy — kiitos siitä.

Arvoisa herra puhemies! Turvallinen Suomi ei synny itsestään. Se rakennetaan harkituilla päätöksillä, vastuullisella lainsäädännöllä ja viranomaisyhteistyöllä, joka toimii. Tämän esityksen hyväksyminen on vahva viesti siitä, että Suomi ottaa turvallisuutensa tosisaan erityisesti silloin, kun se liittyy rahaliikenteisiin. Meidän politiikkojen tärkein tehtävä on varmistaa kansalaistemme turvallinen arki.

Kannatan lakiesitystä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

14.29 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Harmaan talouden torjunnalla on tärkeä merkitys myös rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä. Viranomaisten tiedonvaihtoa tulee kehittää harmaan talouden tunnistamiseksi ja torjunnan tehostamiseksi. Käsittelyssä olevalla esityksellä me teemme juuri näin. Esityksessä ehdotetaan kahdeksaan lakiin muutoksia viranomaisten tietojenvaihdon tehostamiseksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä ja kansallisen turvallisuuden suojelemiseksi.

Harmaan talouden toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin ja uusiin ilmiöihin ei voi esimerkiksi vain poliisiviranomainen vastata, vaan tarvitaan yhteistyötä eri viranomaisten kanssa. Nykypäivänä toimintaa haastavat myös epävirallisten pankkien kaltaiset rahansiirtojärjestelmät eli hawalat. Nämä hawalat ovat yleisiä Lähi-idässä, Pohjois- ja Koillis-Afrikassa sekä Etelä-Aasiassa. Hawala-järjestelmällä on taustansa islamilaisessa perinteessä ja oikeudessa. Hawala-järjestelmässä rahaa siirretään maasta toiseen, kun käytettävissä ei ole virallista ja toimivaa pankkijärjestelmää. Tässä eivät päde normaalit pankkitoimintaa koskevat sääntelyt, muun muassa asiakkaan tunnistaminen ja rahan alkuperän selvittäminen.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen vaatii viranomaisyhteistyötä. Tietojenvaihdon esteiden poistaminen rikostorjunnassa on yksi Petteri Orpon hallituksen tärkeistä kirjauksista. Rahanpesulain mukaan ilmoitusvelvollisiin kuuluu laaja joukko eri toimialojen elinkeinonharjoittajia ja yrityksiä. Tällaisia toimialoja ovat muun muassa pankki- ja sijoitustoiminta, virtuaalivaluutan tarjoaminen, kiinteistönvälitys, perintä, kirjanpito ynnä muut toimialat. Epäilyttävästä liiketoiminnasta tehdyistä havainnoista sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ilmiöistä on vaihdettava tehokkaammin tietoa viranomais- ja ilmoitusvelvollisten välillä. Tällöin mahdollisuudet rikollisen toiminnan estämiseen ja havaitsemisen selvittämiseen paranevat.

Arvoisa puhemies! Tietojenvaihdon nopeus on tärkeää myös rikoshyödyn takaisin saamiseksi. Rahanpesurikoksissa pestävän rahan alkuperä on selvitettävä, jotta rikoksen tehnyt voi saada tuomion. Esitys on hyvä ja tärkeä askel oikeaan suuntaan. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

14.32 **Aki Lindén sd:** Arvoisa puhemies! Heti aluksi haluan sanoa, että kannatan tätä mientintöä niillä muutoksilla, jotka hallintovaliokunnan puheenjohtaja tässä esitteli. Jotta ei puheenvuorostani syntyisi väärää käsitystä, niin me olemme todella tekemisissä vakavien asioiden kanssa, niin kuin täällä edellä puheenvuoron käyttäneet ovat puhuneet: rahanpesu, rikollisuus, terrorismi. Mutta. Sitten tulee se mutta, miksi pyysin puheenvuoron.

Olen nyt kuusi vuotta ollut eduskunnassa, ja sinä aikana kollegoiden kanssa vapaamuotoisessa keskustelussa usein keskustelu on mennyt siihen, että me olemme täällä PEP eli poliittisesti vaikutusvaltaisia henkilöitä. Monta kertaa tuntuu siltä, että tiettyjen EU-direktiivien pitkät hännät, hyvää tarkoittavien direktiivien pitkät hännät, ulottuvat sitten sellaisiin lillukanvarsiin, joissa oikeasti on kysymys vain byrokratiasta ja tietyllä tavalla haitasta, monessa mielessä.

En lähde kertomaan esimerkkejä, mitä muut kollegat ovat kertoneet vaikkapa siitä, minäkalaisiin tilanteisiin he ovat huonekalukaupassa joutuneet. Mutta omalta kohdaltani voin kertoa, että silloin vuonna 2019, kun olin taloyhtiöni hallituksessa, tämä PEP-menettely johti siihen, että eräästä Varsinais-Suomen pienestä maaseutusäästöpankista löytyi sitten 500 euroa rahaa, jonka oli aikanaan, vuosikymmeniä aikaisemmin, sinne silloisen taloyhtiömme hallitus tallettanut, ja ei se olisi sieltä koskaan tullut esille, ellei olisi käynyt ilmi, että taloyhtiön hallituksessa istuu henkilö, joka on PEP.

Eli nyt kysynkin tässä valiokunnan puheenjohtajalta, jos hän haluaa vastata: oliko teillä tämä asia ja tähän liittyvä keskustelu ollenkaan esillä, ettei nyt käy niin, että vanhaa sanontaa käyttäkseni niin sanotusti lapsi menee pesuveden mukana? Vähän toinen senkaltainen asia, joka nyt ei siis liity tähän, on kestävyysraportointi, jonka kanssa nyt suuret yritykset ovat tuskailleet. Se on kyllä varsinainen konsulttien kultakaivos, kun tilinpäätöksen lisäksi joudutaan tekemään moninkertainen määrä kestävyysraportointia. Siinäkin on erittäin hyviä ja tärkeitä asioita kysymys, mutta se työmäärä on usein aivan valtava. Eli tämä oli kysymykseni: tulivatko nämä pienet haitat esille tärkeää asiaa käsiteltäessä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

14.34 **Mauri Peltokangas ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Edustajalla oli erinomainen kysymys ja hyvä tarttuminen tällaiseen pieneen nyanssiin, joka tässä salissa varmasti on monelle tuttu. Olen ihan täysin samaa mieltä. Valiokunnan keskusteluja en ikävä kyllä koskaan avaa, se on periaatteeni, niin kuin varmasti edustaja ymmärtää. Mutta todellakin halusin vastata tähän ihan sen takia, että itse olen kiinnittänyt huomiota tähän samaan asiaan, että onko nyt kaikki mietitty aivan loppuun saakka tämän kohdalla. Niin kuin edustaja kertoi oman pienen esimerkinsä, niin kyllä se tahtoo olla niin — tänä päivänä nyt ei enää käteistä rahaa hirveästi tarvitse — että jos nyt vaikka jollain matkalla Forexista pikkuisen käy muutaman kympin ottamassa, niin kyllä siinä tulee semmoinen vähän niin kuin rauhallinen mieli, kun siinä jonossa seisoo. Eli kyllä nämä vaikuttavat asioihin, mutta ei tästä sen enempää. Kiitos kuitenkin kommentista.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 40/2025 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 157/2024 vp sisältyvien 1.—8. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.